

Tartu Ülikooli Farmakognoosia-instituut
Direktor prof. dr. J. Stamm.

Tartu Ülikooli arstiteaduskonna
Farmaatsia-osakond
1802 — 1930

Eradotsent dr. pharm. H. Metsapa
instituudi end. van. assistent

Tartu Ülikooli Farmakognosia-instituut
Direktor prof. dr. J. Stamm.

Tartu Ülikooli arstiteaduskonna
Farmatsia-osa-kond
1802—1930

Erabotsent dr. Johann H. Melzard
Instituudi end. van. assistent

667606799

TARTU ÜLIKOOI
RAAMATUKOGU

Tartu Ülikooli arstiteaduskonna Farmaatsia-osakond 1802.—1930. a.

Farmakognoosia-instituudist. Direktor prof. dr. J. STAMM.

Eradotsent dr. pharm. H. Metsapa, instituudi end. van. assistent.

I.

T. Ü. rohuteaduse õppetoolid ja instituut 1802—1918.

Tartu Ülikooli avamisel 1802. a. kuulusid arstiteaduskonda kuus korralist professuuri. Üks neist oli keemia ja farmaatsia ühine õppetool, millele kutsuti juba enne ülikooli avamist, 14. dets. 1800. a., korraliseks professoriks dr. Philipp Edmund Gottlob Arzt, Saksimaalt. Loenguid pidas prof. Arzt ainult 1802. aasta esimesel kahekuulisel semestril, mis vältas teatavasti 1. maist kuni 1. juulini, ja lahkus surma läbi juba 1. aug. samal aastal. Tema järeltulijaiks olid dr. Alexander Nikolaus Scherer, Liivimaalt (1803—1804), dr. Hieronymus Grindel, Liivimaalt (1804—1814), dr. Ferdinand Giese, Preisimaalt (1814—1821), dr. Gottfried Ossann, Weimarist (1823—1828), dr. Friedemann Göbel, Weimarist (1828 kuni 1851).

Prof. Göbeli algatusel jaotati keemia ja farmaatsia ühine õppetool 1843. a. kaheks iseseisvaks professuuriks. Göbel jäi kuni surmani (1851) keemiaprofessoriks, kuna esimeseks farmaatsiaprofessoriks sai dr. Eduard Siller, Danzigist (1843—1850).

Temale järgnesid dr. Carl Schmidt, Miiitavist (1850—1852), dr. Carl Claus, Tartust (1852—1864) ja Georg Dragendorff, Rostokist (1864—1894).

Nimetatud professoreist olid ülikooli rektoriks H. Grindel (1810—1812), F. Giese (1817—1818), prorektoriks G. Dragendorff (1882—1887).

Peale prof. Dragendorffi lahkumist nimetati ministri poolt farmaatsia-professori kohuste täitjaks keemia magister Ivan Kondakov (1895—1918).

1855. a. asutati farmatseutiline dotsentuur „õpetatud apteekri“ nimega ja selles ametis olid: farmaatsia magistrid: F. Baeckmann, Kuramaalt, E. Masings, Tartust, R. Greve, Pärnust, ja J. Schindelmeiser, Suvalki kubernangust.

Eradotsentideks olid õppetooli juures magistrid: Melchior Kubly, Tartust, Adolf Johnson, Tartust, Carl Mandelin, Soomest, Nikolai Kromer, Mii-tavist, ja Viktor Skwortsow, Venemaalt.

Keemia ja farmaatsia ühine korraline professor kuulus esimese ülikooliseaduse järele (1799) arstiteaduskonda, teise ülikooliseaduse (1803) ja kolmanda — järele (1820) küll filosoofiateaduskonda, kuid farmaatsia lõppeksam sooritati arstiteaduskonnas.

1843. a. peale kuulub, nagu tähendatud, samal aastal asutatud farmaatsia korraline eriprofessor jällegi arstiteaduskonda.

Esimene keemia- ja farmaatsiaprofessor dr. Arzt hakkas instituuti sisse seadma juba enne ülikooli avamist 1800. a., Holmi tän., klaassepa van der Belleni majas. Kui ülikooli peahoone sai valmis, asus instituut sinna alumisele korrale paremat kätt „keemiakabineti“ nimetusega (praegused auditooriumid nr. 1, nr. 5, nr. 6). Kabinetil oli juba tol ajal *) hea droogidekogu, offitsinaalsete taimede herbaariumid, arstimainete atlased, mineraalidekogu, keemilised ja farmatseutilised preparaadid, paljude maade farmakopöad ja muud erialasse kuuluvad raamatud.

1843. aastal farmaatsia eriprofessori loomisel asutati ka iseseisev farmatseutiline instituut, millele üle anti suurem osa keemiakabineti varandust. Instituut asus apteeker Köhler'i majas, Suurturul, ja koosnes ühest auditooriumist ning kahest laboratooriumist. Prof. Siller'il, Schmidt'il ja Claus'il ei läinud korda laiendada instituudi ruume. Kui 1864. a. prof. Dragendorff ametisse astus, sai instituut samas majas kaks ruumi juurde.

1870. a. asus instituut vana ülikooli hoonesse, kus oli tarvitada 8 ruumi. Et ka need ruumid jäid varsti kitsaks, ehitati 1884. a. hoonetele tiib juurde, mistõttu instituut laienes veel kolme ruumi võrra. Kuni möödunud sajandi lõpuni jäi instituut samadesse ruumidesse ja siis liideti sellele veel viis ruumi.

Kirjeldatud ajajärgu vältel oli instituuti suur varandus kogunenud. Oli suur farmakognostiline muuseum haruldaste erikogudega, hea aparatuur keemiliste tööde jaoks, füüsikalised ja optilised instrumendid, raamatukogu, milles peale eriteoste oli 43 ajakirja.

Peaaegu kõik see varandus, väljaarvatud suurem osa farmakognosia-muuseumist, evakueeriti 1917. a. Venemaale.

Saksa okupatsiooni ajal suleti vene Jurjevi ülikool sõjaväe ülemkomando poolt ja avati Saksa ülikool sügissemestril 1918. a.

Farmakognosia ja farmaatsia õppetoolile ning rohuteaduse-instituudi direktoriks kutsuti mag. pharm. J. Stamm ja instituudi vanemaks assistendiks nimetati magnd. pharm. H. Metsapa. Et instituudi varandus oli viidud Venemaale, komandeeriti enne semestri algust J. Stamm Berliini, muretsema rohuteaduse-instituudi kui ka teiste õppeasutiste jaoks kõige tarvilikumaid sisseseadeid ja aparate. Kaasa-

*) „Die Kaiserliche Universität Dorpat, Denkschrift zu ihrer 25. Feier des 12. Dezembers“ lk. 9 ja 11. Tartus 1827.

toodud õppeabinõudega alustati tööd esiti Vene programmi järele, mida täiendati rakendusbakterioloogiaga ja arstimate sterilisatsiooni õpetusega. Semestri lõpul korraldati ka apteekriabiliste eksameid.

Peale sakslaste lahkumist andis prof. S t a m m 12. dets. 1918. a. instituudi Eesti võimudele üle ja varsti vallutasid enamlased Tartu.

Kui eestlased Tartu tagasi võitsid jaanuaris 1919. a., asus ühte ossa instituudi ruumidest Eesti Punase Risti Tartu osakond ja jäi sinna sama aasta sügiseni.

II.

Esimene õppeaasta Eesti Ülikoolis.

1919 II—1920 I.

Eesti ülikooli avamise eeltööde komisjoni, mille esimeheks oli kuraator P. Põld, kutsuti rohuteadlaste esindajaks prov. J. Lill ja magnd. H. Metsapa. Nimetatud komisjoni (21-liikmelise) ettepanekul valis Ülikooli Ajutine Nõukogu haridusministri kinnitusel farmakognoosia- ja farmaatsiaprofessori k. t. ja Rohuteaduse-instituudi direktoriks J. S t a m m i, arvates 10. sept. 1919. a. H. M e t s a p a kinnitati instituudi vanemaks assistendiks 10. sept. 1919. a. ja valiti teaduskonna poolt 13. okt. 1919. a. farmaatsia eradotsendiks. Instituudi nooremaks assistendiks nimetati prov. K. L a n g e r. Farmaatsia dotsentuur jäi esialgselt vabaks.

Esimene õppeaasta Eesti Ülikoolis algas 6. oktoobril. Rohuteaduse-instituudis alustati õppetööd kahe kursuse üliõpilastega. Peale selle korraldati kvalitatiivse keemia analüüsi praktikum arstiteadlastele.

Ehk küll Tartu rahulepingu järele Venemaa pidi tagasi andma ülikooli varanduse, sai rohuteaduse-instituut tagasi vaid vanu väärtuseta asju. Seetõttu oli instituudi laboratooriumide sisseseade ja aparatuur puudulik, raamatuid ning ajakirju oli vähe ja kõiki pidi muretsema, kuid siiski läks korda õppetööd alata määratud tähtpäeval.

Osa üliõpilasi oli üle tulnud Vene ülikoolist ja neil võeti ka tehtud tööd arvesse. Neid oli kümme isikut (matrikli-numbri järele): J ü r m a n n Hans I, J ü r m a n n Hans II, L e p p i k Alfred, T e d e r Juhann-Olev, M i t t Artur, H e i l i g Taube, M a e r i t z Oskar, B o c k Aleksei, H a g e m a n n Harald, F r e n s d o r f f Johann. Neile lubas arstiteaduskond lõpetada ülikooli farmakognoosia praktikumiga ja bakterioloogiaga laiendatud veneaegse kaheaastase õppekava järele. Olgugi, et rohuteaduse üliõpilastel oli võimalus õppida bakterioloogiat 1919. II. p. a. kuni bakterioloogia dotsentuuri asutamiseni prof. H a p p i c h 'i juures, kes selle aine ka rohuteadlastele oli välja kuulutanud, tehti arstiteaduskonna poolt sunduslikuks r o h u t e a d u s l i k k u bakterioloogiat ühes arstimate sterilisatsiooniga kuulata prof. S t a m m i juures 1920. I. p. a. Polnud ju ometi võimalik, et rohuteadlased lõpetaksid ülikooli ilma bakterioloogiliste teadmisteta ja arstimate sterilisatsiooni õpetuseta. Et see ülesanne ajutine oli, siis korraldas prof. S t a m m nimetatud praktikumij isikliku laboratooriumi sisseseade abil.

Eespooltähendatud õppiijaist lõpetasid ülikooli 1920. a. sügisel kuus isikut: H e i l i g, J ü r m a n n I, M a e r i t z, M i t t, T e d e r ja F r e n s d o r f f. Nad omandasid sellega ka viimast korda proviisori astme, mida edaspidi enam kellelegi ei antud.

Uute rohuteaduse-osakonda sisseastujate kohta pandi maksma kolmeaastane õppekava, millest lähemalt allpool. Sellel kursusel oli 1920. II. p. a. kaks rohuteaduse

üliõpilast: J ü r g e n s t e i n Marta, K u r s o n Jenny ja neli rohuteaduse kuulajat: L a b i Erni, L e p i k Rudolf, S i i m - L e l l e p Juliane, K ü t t Widrik.

Nagu tähendatud, oli instituudi sisseseade sel ajal alles väga puudulik ja seepärast oli raske esimesel aastal õppetööd läbi viia ja sealjuures teha ka teaduslikku tööd.

Rohuteaduse õppetoolid 1919—1930.

Rohuteaduse õppejõududeks olid 1919—1930:

F a r m a k o g n o o s i a õ p p e t o o l i l : S t a m m, Johannes, dr. pharm. prof. k. t. 10. sept. 1919, korraline prof. 1. aug. 1923—.

F a r m a t s e u t i l i s e k e e m i a õ p p e t o o l i l : P a r t s, Henn, dr. pharm. dotsent 1. okt. 1921, erakorraline prof. 19. maist 1926, korraline prof. 14. okt. 1929—

F a r m a a t s i a e r a d o t s e n t : M e t s a p a, Hans, dr. pharm. 13. okt. 1919—.

F a r m a t s e u t i l i s e k e e m i a e r a d o t s e n t : V e i d e r p a s s, Nikolai, dr. pharm. 9. okt. 1925—.

Kuigi korda oli läinud algusest peale maksma panna laiemat kolmeaastast rohuteaduse õppekava, puudus siiski võimalus seda teostada. Oli ju olemas ainult üks ühine farmakognoosia ning farmaatsia professor ja üks dotsentuuri, mis sel ajal oli veel vakantne. Nagu 1920. I. p. a. loengute kavast on näha, oli prof. S t a m m'il lugeda: farmakognoosiat 3 t. ja farmatseutilist keemiat 5 t. nädalas ning juhatada praktilisi töid: farmakognoosias 3 t., kvantitatiivses keemilises analüüsis 3 t., rohuteaduslikus bakterioloogias 3 t. ja kvalitatiivses keemilises analüüsis 6. t. Eelmisel semestril oli peale selle kohtukeemia loenguid 3 t. ning praktikume samas aines 3 t. nädalas.

Niisugune piiratud õppejõudude arv polnud sugugi kooskõlas vastuvõetud laialdase kavaga. Seepärast tegi prof. S t a m m 16. sept. 1920 põhjendatud ettepaneku teaduskonnale asutada olemasoleva dotsentuuri asemele kaks uut rohuteaduse professori ja jaotada rohuteaduse-instituut kolmeks instituudiks. Siis oleks olnud: 1. farmakognoosia professor, 2. farmatseutilise keemia professor, 3. kohtu- ja toiduainete keemia professor. Kavatsatud neljanda tegeliku farmaatsia õppetooli loomisest tuli loobuda esialgselt, sest läbirääkimistel selgus, et arstiteaduskonna arvamise järele peab seda õppima apteegis eelpraktika ajal.

Olgugi, et prof. S t a m m i ettepanek oli hästi põhjendatud, võttis teaduskond vastu 17. jaan. 1921 ainult ühe uue professori asutamise farmatseutilise keemia jaoks. Kohtu- ja toiduainete keemia professori loomise ärajätmise põhjuseks oli see, et hügieeni esindaja avaldas soovi toiduainete keemia õpetamist oma peale võtta, ja kohtukeemia ekspertiis, mis oli ka arvatud selle õppetooli esindaja kohuseks, arvati olevat prokuratuuri ekspertiisikabineti ülesanne. Nii jäi siis kolmanda professori aineist järele ainult kohtukeemia õpetus, mis farmakognoosia õppetooli külge liideti.

Selle teaduskonna esitise peale soovis ülikooli valitsus, et farmaatsia õppeained jaotataks kahe õppetooli vahel. Sel alusel võttis prof. S t a m m oma peale farmakognoosia, kohtukeemia ja rohuteaduse propedeutika (arstimate sterilisatsiooni) õpetamise, kuna farmatseutilise keemia õpetamine ühes sinna kuuluvate osadega jäi teise õppetooli esindaja hooleks.

Vastuseks sellele otsustas ülikooli valitsus kinnitada 21. jaan. 1921 ettepanud õppekava jaotust, kuid farmatseutilise keemia professori asutamise lükkas tagasi, jäädes dotsentuuri juurde.

15. veebr. 1921 esitas prof. S t a m m eriarvamuse ülikooli valitsusele, rõhutada, et farmatseutilist keemiat kui tähtsat rohuteaduse õpetuse osa ei või jätta dotsendi hooleks.

Seega ei läinud otsekohe korda asutada ühtegi uut õppetooli. 1921. a. valis teaduskond mag. pharm. H. P a r t s i farmatseutilise keemia dotsendiks.

Järgmine katse uusi õppetooli luua tehti 3. Apteekrite-Päeva poolt 1923. a., mil ette pandi asutada neli õppetooli (neist kaks professori: farmakognoosia ja farmatseutilise keemia jaoks, ja kaks dotsentuuri: galeenilise farmaatsia ja kohtuning toiduainete keemia jaoks). See ettepanek tehti ülikooli valitsusele ja pöörati selles asjas ka riigivanema poole. Alles 1925. a. ülikooliseaduse väljaandmisel läks korda dotsentuuri asemele luua farmatseutilise keemia professor. Dotsent H. P a r t s valiti 1926. a. selle õppetooli erakorraliseks professoriks.

1926. a. maksmapandud nelja-aastase õppekava läbiviimisel tuli möödapääsemata tarvidus luua ka õppetooli selles kavas ettenähtud tegeliku farmaatsia jaoks, sest sunduslikuks tunnustatud õppekava aineid ei saa õpetada ameti kõrval eradotsent.

Seepärast tegi prof. S t a m m jaanuaris 1930. a. teaduskonnale ettepaneku asutada üks professor tegeliku farmaatsia jaoks, sest selle aine osi, nagu galeenilist farmaatsiat, apteegi retseptuuri ja arstimite sterilisatsiooni, õpetab ülesandel praegusel ajal eradotsent. Samasuguse ettepanekuga esines ka prof. P a r t s.

Teaduskond võttis vastu selle esitise 25. veebr. 1930 ja pani ette ülikooli nõukogule kinnitamiseks.

Alates 1919. II. p. a. pidas loenguid eradotsendina H. M e t s a p a rohuteaduslikus propedeutikas 1921. a., orgaaniliste ja galeeniliste farmakopöa preparaatide puhuse katsumise meetoditest 1921. II. ja soovitava aina rohuteaduse ajaloost kuni senini.

1926. I. p. a. peale loeb valitud peatükke galeenilisest farmaatsiast soovitava aina eradotsent N. V e i d e r p a s s ja 1929. II. p. a. peale sundusliku aina: galeenilist farmaatsiat, apteegi retseptuuri ning arstimisvahendite sterilisatsiooni ja juhatab ka samus aineis praktilisi töid.

Rohuteaduse instituudid 1919—1930.

Alates 1919. a. oli rohuteaduse-osakonnal ainult üks instituut. Loengute kavade järele „Farmatseutide instituudi“ nimetusega. 1921. I, ja II. p. a. nimetati teda „Rohuteaduse instituudiks“. 1922. I. p. a. anti instituudile ülikooli valitsuse poolt nimetus „Farmaatsia instituut“. Kuna 1921. II. p. a. täideti farmatseutilise keemia dotsentuur ja määrati sellele ka iseseisev eelarve, siis nimetati üks osa instituudist „Farmakognoosia laboratooriumiks“, mille juhataja oli prof. S t a m m ja teine osa — „Farmatseutilise keemia laboratooriumiks“, juhataja dotsent H. P a r t s. Kogu instituudi juhataja oli prof. S t a m m 1925. aastani. Tegelikult seisis see jaotus vaid selles, et kummalgi laboratooriumide juhatajal oli oma väike kabinett, kuna kõik teised ruumid olid üldiseks tarvitamiseks.

Säärane seisukord oli aga ebaloomulik, sest mõlemil laboratooriumil oli oma eelarve, eriülesanded, mis vajasis erisiseseadete muretsemist ning täiendamist. Ka ruumide suhtes oli igapähe oma nõuded: nii oli farmakognoosia-laboratooriumil tungivalt tarvis farmakognoosia mikroskoopilise praktikumi jaoks ruumi, kuhu ei tungiks keemiliste oluste aurud. Teiseks puudus laboratoorium farmakokeemia ja

kohtukeemia õpetuse jaoks, mis oli tarvis sisse seada alaliseks tarvitamiseks. Senini korraldati mikroskoopiline kui ka farmakokeemiline praktikum auditooriumis! Selle puuduse kõrvaldamiseks jaotati prof. S t a m m i ettepanekul 23. II. 1925 Farmaatsia instituut kaheks iseseisvaks asutiseks: „Farmakognoosia instituudiks“ ja „Farmatseutilise keemia instituudiks“. Raamatukogu, auditoorium ja mõned teised ruumid jäid üldiseks tarvitamiseks.

Instituudi ruume ei saanud aga veel lõplikult jaotada, sest terve rea neist oli ülikooli valitsus andnud teistele instituutidele ajutiseks tarvitamiseks.

Olgugi, et farmakognoosia instituudis seati sisse üks ruum farmakognoosia mikroskoopilise praktikumi jaoks ja üks ruum kohtukeemia õpetamiseks, puudub instituudil üks laboratoorium farmakokeemiliste tööde läbiviimiseks ja ruum farmakognoosia-muuseumi otstarbeks.

Assistendid:

Farmakognoosia instituudis olid määralisteks assistentideks:
vanemaks assistendiks dr. pharm. Hans Metsapa 1919—1926;
nooremaks assistendiks drnd. pharm. Karl Langer 1919—1922;
noor. ja van. assistendiks mag. pharm. Theophil Laanes 1926—1928;
noor. ja van. assistendiks mag. pharm. Alma Toomingas 1928—.

Vabatahtlikkudeks assistentideks:

Mag. phil. et prov. Eino Tikkanen (Soomest) 1925—1926;
apteeker prov. Ernst Jägerhorn (Soomest) 1925—1926;
mag. pharm. Aleksei Bock (Eestist) 1926—1929;
apteeker Emil Wirtanen (Soome riigistipendiaat) 1927;
apteeker Kalervo Killinen (Soomest) 1929.

Farmatseutilise keemia instituudis olid määralisteks assistentideks:

noor. assist. drnd. pharm. Karl Langer 1922—1923;
noor. ja van. assist. dr. pharm. Erni Labi 1923—1927;
noor. ja van. assist. mag. pharm. Hugo Sogenbits 1927—.

Rohuteaduse õppekava 1919—1930.

Teisel Eesti rohuteadlaste kongressil juulis 1919. a., Tallinnas, tegi prof. S t a m m ettepaneku, et lubataks keskkooli lõpetajail astuda ülikooli rohuteaduse osakonda ilma eelpraktikata apteegis ja nõutaks seda praktikaega peale ülikooli lõpetamist. Seda esitist ei võetud vastu kongressil ja otsustati nõuda kaheaastast eelpraktikat enne ülikooli astumist.

Sellele seisukohale vastavalt esitas prof. S t a m m uue seitsmesemestrilise (ühes riigieksamiga) rohuteaduse õppekava, mis võeti vastu ja on trükitud „Pharmacias“ 1921, lk. 38, arstiteaduskonna poolt muudetud tundide arvuga *). Sellesse võeti üles kõik ained, mille õpetust võis esialgu läbi viia, eeldusega, et Tartu ülikoolis saab olema rohuteaduse õpetamiseks alul üks professor ja dotsentuur, nagu oli veneajal.

Uue kava võttis arstiteaduskond vastu 27. okt. 1919. a. ja 25. nov., samal aastal, otsustas seda jõusse astuda lasta. See vaheaeg kulus läbirääkimisteks mitmesuguste uute ainete õpetuse läbiviimiseks. 21. jaan. 1921. kinnitati kava ülikooli valitsuses tingimusega, et tundide arvu võib muuta tarbekorral. See tingimus lisati seetõttu, et polnud võimalik korraldada rohuteadlastele eriloenguid inimese anatoomia ja füsioloogia kui ka farmakoloogia ja üldise keemilise tehnoloogia jaoks, mis oli ette nähtud 3—4 nädalatundi ühe semstri vältel. Sel põhjusel otsustas teaduskond rohuteadlastele soovitada esialgselt kuulata neid aineid arstiteadlasile, resp. tehnoloogidele määratud loenguil, ja nimelt 5—6 tundi nädalas kahe semstri vältel.

*) J. S t a m m. Das neue pharmazeutische Hochschulprogramm und die Durchführung desselben am Pharmazeutischen Institut der Universität Dorpat, „Pharmacia“, 1921, lk. 16.

Olgugi, et õppekava sel viisil vastu võeti, tekkisid üldse raskused loengute korraldamisel. Endise loengute honorarsüsteemi ärajätmise puhul meie ülikoolis selgus varsti, et paljud professorid soovivad pidada loenguid ja praktikume ainult oma eriteadlasile. Nii läks korda vaid peale suurt vaeva ja pikki läbirääkimisi korraldada loenguid kõigis kavas ettenähtud aineis, neis piirides, mis võimaldasid toleageesed olud.

Alles 1924. a. alates leidis võimalus korraldada inimese anatoomia ja füsioloogia kui ka farmakoloogia 3-, resp. 4-tunnilisi, ühesemestrilisi eriloenguid ja 1925. a. 4-nädalatunnilisi, ühesemestrilisi loenguid üldises keemilises tehnoloogias, nagu see oli ette nähtud esialgses õppekavas. Samal aastal ilmus trükist esimest korda „Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna õppekavad ja eksamite, promotsiooni ja habilitatsiooni korraldus“. Siin trükitud õppekava vastas juba palju enam esialgse kava põhimõtetele. Teda võis vaadelda kui alust, millest võis arendada uut. Selles määrustikus leiame rohuteaduse võrdseks tunnustamist kõikide teiste aladega: farmaatsiaosakonna lõpetaja omandab peale teadusliku töö esitamist „magister pharmaciae“ astme*) ja saab peale doktoriexamine sooritamist ning väitekirja kaitsmist „doktor pharmaciae“ astme. Hoolimata sellest tunnustamisest Tartu Ülikooli Ajutise Nõukogu poolt, ei pidanud prof. Stamm seda kava mitte täiesti rahuldavaks ja püüdis alati teda täiendada. Selle kava järele õpetati 1926. aastani.

Esimesel semestril 1926. a. otsustas arstiteaduskond arstiteaduse studiumi pikendada ühe aasta võrra ja seetõttu ümber töötada 1924. a. väljaantud „Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna õppekavad ja eksamite, promotsiooni ja habilitatsiooni korraldus“, ja seda uuesti välja anda. See otsus kinnitati Ülikooli Nõukogus 8. mail 1926. a. Sel puhul pani prof. Stamm teaduskonnale ette ka farmaatsia osakonna õppekava täiendada, studiumi pikendada ühe aasta võrra ja välja töötada sellele vastavaid määrusi. Tartu Ülikooli rohuteaduse õppekava küsimus oli juba laialdaselt käsiteldud prof. Stammi poolt 1924. a. ka Helsingis ja 1925. a. Riias Esimesel Balti riikide rohuteadlaste kongressil, kus on tähendatud kava puudused ja nende põhjused. See materjal võeti kava täiendamisel aluseks**).

10. mail 1926. a. valis arstiteaduskond komisjoni, kuhu kuulusid: esimehena prof. Stamm ja liikmetena: prof. Parts, eradotsendid Metsapa ja Veiderpass. Komisjon pidi esitama oma arvamuse sama aasta septembrikuul. Et puudus võimalus kokku kutsuda selle küsimuse pärast uut kongressi, mis muudaks eelmise 1919. a. kongressi otsuseid, tegi komisjoni esimees nende ridade kirjutajale ülesandeks teatada Tervishoiu Peavalitsuse Apteegi Jaoskonna juhatajale ja Tallinna

*) Magistreerimise õiguse omandavad lõpetajad, kellel pooled sooritatud eksameist on hinnatud „väga hääl“. Teised saavad lõputunnistuse.

***) J. Stamm. Über die gegenwärtige Lage der Pharmazie in Europa. Pharmaceutiskt Notisblad, 1924, lk. 165 ja 186.

J. Stamm. Das pharmazeutische Hochschulprogramm der Universität Dorpat, Latvijas Farmaceitu Žurnals, 1925, lk. 209 ja Compte Rendu du I-er Congrès Pharmaceutique des Délégués des Etats Baltiques. Riga 5—7 juin 1925, lk. 26.

J. Stamm. Zur Frage der Schaffung eines „Einheitsprogrammes“ sowie einer einheitlichen Organisation des pharmazeutischen Studiums an den Universitäten der baltischen Staaten, Pharmacia, 1925, lk. 128. Latvijas Farmaceitu Žurnals. 1925, lk. 280.

rohuteadlaste organisatsioonidele õppekava laiendamise kavatsusest ja paluda selles küsimuses seisukohta võtta.

Prof. S t a m mi kavatsuse järele tuli kava täiendada tegeliku farmaatsia, füüsikalise ja kolloidkeemia, füüsika praktikumi (senini soovitatav aine), toiduainete keemia praktikumi täiendada teoreetilise õpetusega ja uuesti üles võtta eribakterioloogia, mida õpetati kuni 1924. aastani, kuid siis selle aine esindaja ettepanekul ära jäeti, kogu õppeaeg ülikoolis aga pikendada seitsmelt semestrilt kaheksa semestrini. Organisatsioonide poolt loodi 12-liikmeline komisjon, mille esimeheks valiti dr. H. Metsap a *). Nimetatud seltsidevahelise komisjoni otsused vastasid üldiselt tähendatud kavatsustele ja aitasid kaasa kava laiendamise läbiviimisel. Samal ajal avanes võimalus korraldada ka praktilisi töid arstirohtude farmakoloogilise mõju bioloogilises määramises, mis teaduskonna komisjoni poolt kavasse üles võeti. Ühtlasi esines teaduskonna komisjon sooviga kvalitatiivse keemia praktilisi töid käsitleda anda analüütilise keemia esindajale.

4. novembril 1926. a. kinnitas teaduskond uue rohuteaduse õppekava, mis pandi maksma samal aastal ülikooli sisseastunute kohta.

Trükis ilmus esimene õppekava „Pharmacias“ 1921, lk. 38; esimest korda muudetud kava arstiteaduskonna väljaandel 1924 ja teist korda muudetud (praegune) kava samuti teaduskonna väljaandel 1927.

Arstiteaduskonna farmaatsia-osakonna õppekava.

I poolaasta (sügisel).

1. Keemia, anorgaaniline	(loeng)	6 tundi
2. Füüsika, I osa	(loeng)	5 „
3. Botaanika, üldine	(loeng)	3 „
4. Botaanika, süstemaatiline	(loeng)	2 „
5. Zooloogia, üldine	(loeng)	5 „
6. Anatoomia, inimese	(loeng)	3 „
7. Botaanika, mikroskoopilise anatoomia prakt.	(prakt.)	2 „

26 tundi

II poolaasta (kevadel).

1. Keemia, orgaaniline	(loeng)	5 tundi
2. Füüsika, II osa	(loeng)	5 „
3. Keemia, analüütiline	(loeng)	4 „
4. Füsioloogia	(loeng)	3 „
5. Füüsika	(prakt.)	2 „
6. Botaanika, õistaimede määramine	(prakt.)	2 „
7. Histoloogia, mikroskoopil. zooloogias	(prakt.)	6 „

27 tundi

*) „Pharmacia“ 1926, lk. 185.

Suvel herbaariumi kokkuseadmise praktika.

III poolaasta (sügisel).

1. Füüsikaline keemia	(loeng)	3 tundi
2. Kolloidkeemia	(loeng)	1 „
3. Bakterioloogia, üldine	(loeng)	3 „
4. Mineraloogia	(loeng harjutustega)	5 „
5. Kvalitatiivne keemiline analüüs	(prakt.)	12 „
6. Bakterioloogia, üldine	(prakt.)	3 „
		27 tundi

IV poolaasta (kevadel).

1. Füüsikaline keemia	(loeng)	3 tundi
2. Kolloidkeemia	(loeng)	1 „
3. Bakterioloogia, eriline	(loeng)	3 „
4. Hügieen, I osa	(loeng)	3 „
5. Füüsikaline ja kolloidkeemia	(prakt.)	6 „
6. Kvantitatiivne keemiline analüüs	(prakt.)	4 „
7. Bakterioloogia, eriline	(prakt.)	3 „
		23 tundi

V poolaasta (sügisel).

1. Farmatseutiline keemia, I osa	(loeng)	5 tundi
2. Kohtukeemia	(loeng)	4 „
3. Keemiline tehnoloogia, üldine	(loeng)	4 „
4. Hügieen, II osa	(loeng)	3 „
5. Kohtukeemia, I osa	(prakt.)	3 „
6. Orgaanilise keemia elementaarne analüüs	(prakt.)	4 „
		23 tundi

VI poolaasta (kevadel).

1. Farmakognoosia, üldine	(loeng)	4 tundi
2. Droogide mikroskoopiline anatoomia	(loeng)	1 „
3. Farmatseutiline keemia, II osa	(loeng)	5 „
4. Farmakoloogia ja toksikoloogia	(loeng)	4 „
5. Esimene abi õnnetuste puhul	(loeng)	1 „
6. Farmakognoosia mikroskoopiline, I osa	(prakt.)	5 „
7. Kohtukeemia, II osa	(prakt.)	3 „
8. Kliiniline keemia, mikroskoopiline	(prakt.)	3 „
		26 tundi

VII poolaasta (sügisel).

1. Galeeniline farmaatsia	(loeng)	3 tundi
2. Apteegi retseptuur ja arstimisvahendite sterilisatsioon (loeng)		2 „
3. Farmakognoosia, mikroskoopiline, II osa	(prakt.)	3 „
4. Farmakokeemia, I osa	(prakt.)	3 „
5. Galeeniline farmaatsia	(prakt.)	3 „
6. Apteegi retseptuur	(prakt.)	3 „
7. Toiduainete keemia, I osa	(teooria ja prakt.)	3 „
8. Arstirohtude farmakoloogilise mõju biol. määramine (prakt.)		2 „

22 tundi

VIII poolaasta (kevadel).

1. Farmakognoosia, eriline	(loeng)	4 tundi
2. Galeeniline farmaatsia	(loeng)	3 „
3. Apteegi retseptuur ja arstimisvahendite sterilisatsioon (loeng)		2 „
4. Farmakokeemia, II osa	(prakt.)	3 „
5. Keemiliste rohuainete süntees	(prakt.)	3 „
6. Rohuainete väärtuse ja puhtuse keemil. järelekatsum. (prakt.)		3 „
7. Galeeniline farmaatsia	(prakt.)	3 „
8. Apteegi retseptuur	(prakt.)	3 „
9. Toiduainete keemia, II osa	(teooria ja prakt.)	3 „

27 tundi

Soovitavad ained:*)

1. Rohuteaduse ajalugu.
2. Kõrgema matemaatika põhijooned.
3. Arstirohutaime kultuur, praktilised tööd **).
4. Apteegi seadusandlus.

Märkus I. Järgmised ained loetakse üle aasta:

1. Farmakognoosia, üldine ja eriline. ***)
2. Anatoomia.
3. Füsioloogia.
4. Esimene abi õnnetuste puhul.
5. Farmakoloogia ja toksikoloogia.

Märkus II. Galeeniline farmaatsia, apteegi retseptuur ja arstimisvahendite sterilisatsioon korraldatakse sunduslikkude eksamite ainetena ülesandel Ülikooli Seaduse § 73 alusel, niikaua kuni puudub vastav õppetool.

*) Soovitavaid aineid loetakse võimaluse korral, s. t. siis kui leidub selleks vastav eradotsent. Need ained ei kuulu määraliste õppejõudude kohuste hulka.

**) Selle aine kohta eripeatükis, sest seda käsitleti laialdaselt 1922. aastal.

***) Õppetooli esindaja koormatuse tõttu loetakse, tema enese ettepanekul, ühel aastal üldist ja järgmisel aastal erilist farmakognoosiat. Aineid 2.—5. — ökonoomilisel põhjusil üle aasta ja nimelt ülesandel.

Nagu eelpool tähendatud, otsustati II Rohuteadlaste kongressil 1919. a. nõuda kaheaastast apteegi eelpraktikat rohuteaduse õppijailt. See otsus tehti ka seaduseks. Vaated selle seaduse kohta on muutunud aja jooksul. Nii otsustas 1926. a. rohuteadlaste organisatsioonidevaheline komisjon sunduslikku kaheaastast praktika-aega apteegis vabalt valida lubada, kas enne studiumi, pärast seda, või koguni studiumi kestel*), kuid ametlikke samme ei astunud selles asjas.

1928. a. tegi prof. P a r t s ettepaneku teaduskonnale kaotada rohuteaduse üliõpilastel eelpraktika. 4. vebr. 1929. a. otsustas teaduskond seda vastu võtta. Ülikooli valitsus esitas selle otsuse Haridusministeeriumile, kus tehti korraldus vastav seaduseelnõu välja töötada. Senini pole see küsimus edasi jõudnud.

Rohuteaduse üliõpilased 1919—1930.

1919. a. kuni 1. dets. 1929. a. õppisid rohuteadust 311 isikut (matrikli järele) rohuteaduse üliõpilastena kui ka kuulajatena, resp. vabakuulajatena. Neist oli 200 mees- ja 111 naisõppijat. Rohuteaduse-osakonna lõpetasid 75 meest ja 25 naist, kokku 100 isikut. Tabelil I on näha, kui palju nimetatud gruppidesse kuuluvaist isikuist õppisid, resp. veel õpivad ja kui palju neist lõpetasid ülikooli.

T a b e l I.

T. Ü. arstiteaduskonna farmaatsia-osakonnas õppijate arv 1919. a. kuni 1. dets. 1929:

Õppisid või õpivad edasi:			
Rohuteaduse	mees-	nais-	Kokku
Üliõpilastena	51	78	129
Kuulajatena	147	31	178
Vabakuulajatena	2	2	4
Kokku	200	111	311
Neist lõpetasid farmaatsia osakonna . . .	75	25	100
Õpivad edasi või lahkusid ülikoolist . .	125	86	211

Rohuteaduse kuulajad tunnistati Ülikooli Nõukogu poolt 24. märtsil 1922. a. üheõiguslikkudeks teiste üliõpilastega**), olgugi, et maksma jäi nende kohta nimetus „rohuteaduse kuulaja“.

*) Pharmacia 1926, lk. 186.

**) Pharmacia, 1922, lk. 119, 133 ja 174.

Tabel II.

T. Ü. Rohuteaduse-osakonnas õppijate arv aastate järele, võrreldes arstiteaduse üliõpilaste arvuga:

Rohuteaduse	1919			1920			1921			1922			1923			1924		
	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku
Üliõpilasi	—	2	2	1	3	4	2	4	6	3	5	8	4	10	14	8	11	19
Kuulajaid	10	2	12	36	3	39	53	3	56	60	4	64	66	12	78	58	13	71
Vabakuulajaid	—	—	—	—	1	1	3	3	6	1	2	3	—	—	—	—	—	—
Kokku	10	4	14	37	7	44	58	10	68	64	11	75	70	22	92	66	24	90
Arstitead. üliõpilasi							388	165	553	328	182	510	334	202	536	314	180	494

Rohuteaduse	1925			1926			1927			1928			1929		
	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku	mees-	nais-	kokku
Üliõpilasi	13	15	28	19	25	44	22	22	44	21	31	52	31	39	70
Kuulajaid	56	13	69	50	16	66	40	10	50	27	8	35	21	6	27
Vabakuulajaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	69	28	97	69	41	110	62	32	94	48	39	87	52	45	97
Arstitead. üliõpilasi	278	162	440	234	132	366	191	107	298	177	101	278	167	113	280

Nagu näha tabelist II, tõuseb iga aastaga rohuteaduse üliõpilaste arv. 1919. a. oli ainult 2, siis 4, 6, 8, 14, 19, 28, 44, 44, 52 ja 1929. a. juba 70 üliõpilast.

Rohuteaduse kuulajaid oli 1919. a. 12, siis 39, 56, 64 ja arv tõusis 1923. a. 78-ni. Alates sellest ajast väheneb nende arv ja 1924. a. oli 71 kuulajat, siis 69, 66, 50, 35 ning 1929. a. ainult 27. See asjaolu on täiesti loomulik, sest tulevikus ei saa olema üldse rohuteaduse kuulajaid.

Rohuteadust õppijate üldarv oli 1919. a. 14, siis 44, 68, 75, 92, 90, 97, 110, 94, 87 ja 1929. a. 97. Sellega on rohuteadust õppijate arv tõusnud 7-kordseks.

Vabakuulajate nappusid ainult üksikud aastail 1920—1922 ja nimelt ajutiselt, sest sel teel pole võimalik saavutada mingisuguseid õigusi.

Sugupoolte järele on olnud, välja arvatud 1927. a., ikka rohkem nais- kui meesüliõpilasi. Nimetatud aastal oli mõlemaid ühepalju.

Rohuteaduse kuulajate hulgas on olnud aga ümberpöörduvalt: ikka enam mees- kui naiskuulajaid. Üldiselt on õppinud rohuteadust ikka enam mehi kui naisi.

Tabelis on tähendatud ka arstiteaduse üliõpilaste arv, et lugejaile võimaldada võrdlemist rohuteaduse üliõpilaste arvuga.

Nagu näha, oli 1921. a. 553 arstiteadlast. Aastast aastasse kahaneb aga see arv, ja 1929. a. on ainult 280. Nii on arstiteadlaste arv kahanenud selle aja vältel poole võrra.

Võrreldes arstiteaduse üliõpilaste arvu rohuteadlaste arvuga, selgub, et ühe rohuteadlase kohta on olnud: 1921. a. — 8 arstiteaduse üliõpilast, 1922. a. — 7, 1923. a. — 6, 1924. a. — 5; 1925. a. — 4, 1926. a. — 3, 1927. a. — 3, 1928. a. — 3, ja 1929. a. — 3. Peab aga tähendama, et rohuteaduse studium oli 1926. a. kolmeaastane ja sellest ajast peale nelja-aastane, kuna arstiteaduse studium oli esiti viieaastane, ja pärast kuueaastane. Seetõttu korduvad arstiteaduse üliõpilaste nimed isiklikus koosseisus sagedamini kui rohuteadlaste omad.

Auhinnatõid tegid 1921. a. kuni 1. dets. 1929. a. 7 rohuteaduse üliõpilast ja kuulajat. Neist said 5 esimese, 1 teise, ja 1 kolmanda auhinna.

Et saada ülevaadet farmaatsia-osakonna lõpetajate kohta, olgu siin lisatud järgmine tabel:

Tabel III.

Farmaatsia-osakonna lõpetajad:

Aastal	mees-	nais-	kokku
1920	5	1	6
1921	1	—	1
1922	5	—	5
1923	11	2	13
1924	10	1	11
1925	10	2	12
1926	11	9	20
1927	12	6	18
1928	10	4	14
Kokku . . .	75	25	100

Lähtudes seisukohast, et riik vajab aastas 15 kõrgema haridusega rohuteadlast, peab tähendama, et kuue aasta vältel (1923—1928), mida võib pidada normaalseiks õppetööaastaiks, lõpetasid 88 isikut farmaatsia-osakonna. Seega on juure tulnud keskmiselt 15 isikut aastas. Seda arvu suurendada, kui see peaks tarvis olema, ei luba praegune ruumide olukord, sest näit. Farmakognoosia instituudilt ajutiselt äravõetud ruume pole veel tagasi antud ja õppetöö jätkamine ka praeguse üliõpilaste arvuga on ainult siis võimalik, kui nimetatud ruumid antakse tagasi sügiseks 1930.

Peale rohuteadlaste õpetatakse farmaatsia-osakonnas veel 1919. a. alates arstiteaduse kui ka loomaarstiteaduse üliõpilasi kvalitatiivses keemilises analüüsis. Kuna see töö on olnud koormaks rohuteaduse õppe-

toolidele, on prof. S t a m m korduvalt ette pannud seda ainet käsitella anda analüütilise keemia esindajale; seni on see aga vana viisi jäänud. Ainult aastail 1919—1922 tuli prof. S t a m m i l, Ilpolaastast 1920 koos eradotsent M e t s a p a g a, juhatada praktikumi 516 arstiteaduse — ja loomaarstiteaduse üliõpilasele.

Nimetatud 100 farmaatsia-osakonna lõpetajast omandasid 1919. a. kuni 1. jaan. 1930 51 isikut farmaatsia magistri astme ja nimelt:

Mag. pharm.	mees-	nais-	kokku
Üliõpilastest	9	6	15
Kuulajatest	31	5	36
Kokku	40	11	51

Farmaatsia doktori astme omandasid 5 meest.

Farmaatsia osakonna organisatsiooni-, õppe- ja teaduslik töö. 1919—1930.

Aastail 1919—1930 farmaatsia-osakonnas tehtud töö jaguneb:

- A. organisatsioonitöök,
- B. õppe- ja
- D. teaduslikuks tööks.

Selle töö üksikute rühmade kohta tuleks sissejuhatuseks seletada järgmist:

A. Organisatsioonitöö.

Kuna Eesti ülikooli avamisel farmaatsia-stuudium tuli rajada uuele alusele, siis oli, nagu nägime eelmistes peatükkides, tarvis kõige esiti teha organisatsioonitööd. Oli tarvis läbi viia uus õppekava, katsuda luua uusi õppetoole ja farmatseutiline instituut jaotada vähemalt kolmeks instituudiks. Edasi oli tarvis korraldada õppetöö eesti keeles, katsuda asutada ülikooli juures arstirohutadaimedekultuuri katsejaam, uuendada aastakümnete jooksul hooletusse jäetud farmakognostiline muuseum, muretseda moodsate keemiliste arstimate kogu ja uuendada vanu, soetada Venemaale evakueeritud ajakirjade seeriade asemele uusi, osta raamatuid ja õppeabinõusid, lahendada kohtukeemilise ekspertiisi kui ka arstirohtude proovimise instituudi asutamise küsimusi jne.

Ka r a h a s u m m a s i d katsuti muretseda õppeabinõude ja aparatuuri soetamiseks, mis ju peazegu kõik oli viidud Venemaale. Ühel niisugusel juhusel teatas prof. S t a m m R o c k f e l l e r'i Instituudile 1. märtsil 1921. a. (vastuseks ülikooli Valitsuse ringkirjale 28. veebr. 1921. a.), et instituut vajab farmakognoosia-

osakonna jaoks 104.000 Emk., farmatseutilise keemia, ühes galeenilise farmaatsia laboratooriumile 367.500 Emk., kohtukeemia osakonna jaoks 16.000 Emk. ja kaotsilainud ajakirjade asendamiseks 370.000 Emk. Kahjuks polnud sel esitisel tagajärgi.

Kuna võimatu on kirjeldada üksikasjaliselt kõiki küsimusi, mida leidub Farmakognosia-instituudi mahukais aktides, peatun vaid mõne juures, mis väärivad üldist tähelepanu.

Eestikeel. 1919. a., ülikooli avamise ajal oli võimatu alata loenguid eesti keeles, sest puudus täielikult terminoloogia peaaegu kõigis rohuteaduse põhi- ja kõrvalained; polnud sel ajal peale ühe keemia- ja arstiteadusliku sõnastiku ühtki eestikeelset keemia, füüsika, botaanika, zoologia, mineraloogia, toksikoloogia ega farmakoloogia õpperaamatut.

Juba vene ajal omandatud kogemused näitasid, et ühelt keelelt teisele üleminek tarvitab aega, seepärast see kestiski 1889. a.—1895. a., kuni võis kõiki loenguid pidada saksa keele asemel vene keeles. Seega oli ette näha, et eesti keelele üleminek kestab vähemalt mõne aasta. Peale selle valdasid kõik üliõpilased, kes ju saanud eelhariduse venekeelsetes keskkoolides, vene keelt ja seepärast võiski pidada loenguid selles keeles. Eesti keelele üleminemiseks alustas eeltöid prof. Stamm juba septembris 1919. a. ja 1922. a. algas kõik õppetöö eesti keeles. Tuleb aga tähendada, et ametlik keel, nii kirjalikult kui suusõnaliselt, oli 1919. a. peale eesti keel.

Arstirohutaimede kasvatamise katsejaama loomise küsimus tekkis 1920. a., kui T. Ü. põllumajandusteaduskond otsustas asutada omiks ots- tarbeiks katsejaamu. Kuid läbirääkimised näitasid, et arstirohutaimede katsejaama peetakse liiga kulukaks ja pole lootusi seda teostada. Sellepärast oli tarvis säärase katsejaama vajadust põhjendada ja kogu küsimust arutusele võtta esimesel võimalusel kutseliikmete avalikul koosolekul. Seesugune võimalus avanes alles E. Apteekrite Seltsi poolt kokkukutsutud „Esimesel Eesti Apteekrite-Päeval“ 3. dets. 1921. a., Tartus. Sel päeval valiti arstirohutaimede kultuuri küsimuse arutamiseks komisjon, kuhu kuulusid: prof. J. Stamm, Botaanika-aia adjuutor E. Lundström, mag. H. Maddisson, prof. A. Kessler ja prov. R. Wallner. Komisjon koopteeris farmakognosia-instituudi van. assistendi H. Metsapa ja noor. assist. K. Lange'i. Komisjoni juhatajaks valiti J. Stamm, asetäitjaks A. Kessler ja sekretäriks H. Metsapa. Komisjon pidas koosolekuid 1922. a. kevadsemestril ja esitas oma „Eelnõu katsejaama asutamiseks arstirohutaimede kultuuri jaoks Eestis“ E. Apteekrite Seltsile 13. aprillil 1922. a.

Peale selle saatis prof. J. Stamm 1. mail 1922. a. E. V. riigivanemale kirja, milles motiveeriti arstirohutaimede katsejaama asutamise tarvidus ja paluti toetada selle asutamist.

Eelnõu kanti ette 30. mail 1922. a. E. Apteekrite Seltsi peakoosolekul, Tartus ja otsustati paluda Ülikooli Valitsust ning prof. Stammi asutada farmakognosia õppetooli juurde arstirohutaimede katsejaam. Kulude katmiseks otsustati pöörduda Tervishoiu-Peavalitsuse poole. *) See teostati 23. juunil 1922. a.

Prof. Stamm toetas E. Apteekrite Seltsi palvet kirjaga Ülikooli Valitsusele 5. juulil 1922. a., rõhutades, et rohuteaduse-stuudiumil puudub veel praktilise arstirohutaimedekultuuri ja galeenilise keemia õpetus. Kuna esimest võib õppida ainult

*) „Pharmacia“ 1922, lk. 178.

vastavas katsejaamas, on viimase jaoks tarvis galeenilise keemia laboratoorium, kus võib ka katsejaamas saadud produkte valmistada ja töödelda. Arstiteaduskond tunnistas 9. okt. 1922. a. arstirohutaimedekultuuri katsejaama asutamise mittetarvilikuks ja Ülikooli Valitsus teatas E. Apteekrite Seltsile, et katsejaama asutamine on seotud kuludega ega pole seetõttu teostatav. Siiski võttis arstiteaduskond 1924. a. arstirohutaimedekultuuri praktilised tööd soovitava ainenäidise õppekavasse. Arstirohutaimede kasvatuse korraldati botaanika-aias, kus iga rohuteaduse üliõpilane peab neid tundma õppima farmakobotaanika praktikumil, kuna seda ainet käsitletakse teoreetiliselt alates 1920. a. farmakognoosia loenguil. Peale selle, botaanika-aija direktori vastutulekul, anti farmakognoosia-instituudile tarvitamiseks maariba botaanika-aias, uurimiseks määratud taimede kasvatamiseks, mida ka senini on kasutatud iga aasta.

Kuna kohtukeemilise ekspertiisi küsimus praegu veel lahendamata, on vara siin seda käsitleda. Peab vaid tähendama, et selle korraldamisel tuleb aluseks võtta prof. Stamm'i vastust 22. märts. 1926. a. Tervishoiu-Peavalitsuse küsimusele: „kes kutsutud ja õigustatud on kohtukeemilisi uurimisi kui ekspert toimima“.

Arstirohtude Proovimise Instituudi tekkimisest võiks tähendada järgmist. Selle asutise tarvidusest alustati läbirääkimisi 1920. a. alul ajal, kui hakati õpetama farmaatsia-osakonnas arstirohtude puhtuse järelekatsumist. Ka Tervishoiu-Nõukogu leidis Apteegi-Osakonna juhataja prov. R. Wallner'i*) ettepanekul selle asutise tarviliku olevat ja 6. dets. 1922. a. tegi Apteegi-Osakonna juhataja prof. Stammile ettepaneku seda küsimust arstiteaduskonnas arutusele võtta. Teaduskond määras 4. märtsil 1922. a. komisjoni, kuhu kuulusid: J. Stamm, S. Loewe, A. Rammul, H. Parts ja K. Schlossmann. Prof. S. Loewe koostas arstirohu proovimise ameti kava, mis võeti vastu 27. märtsil 1922. a. Sellest ajast peale tegutseb Arstirohtude Proovimise Instituut, mille juhataja on prof. H. Parts.

B. Õppetöö.

Nagu eelpool tähendatud, oli rohuteaduse-osakonnas 1919. a. kuni 1921. a. II p.-a. vaid üks professor ja eradotsent. 1921. a. II p.-a. astus ametisse üks dotsent ja 1925. a. alates võttis osa õppetegevusest veel üks eradotsent. Kõik tähendatud ajajärgul tehtud õppetöö on näha järgnevas ülevaates, mis on koostatud T. Ü. loengute ja praktiliste tööde kavade järele.

Prof. J. Stamm:	Farmakognoosia, loeng 3 t. 20. I — 5 t. 21. I — 22. I — 23. I — 24. I — — 25. I — 4 t. 26. I — 27. I — 28. II — 29. II —.
„ „	Droogide mikrosk. anatoomia, loeng 1 t. 26. I — 27. I — 28. I — 29. I.
„ „	Farmatseutiline keemia, loeng 5 t. 19. II — 20. I. — 20. II.
„ „	Kohtukeemia, loeng 3 t. 19. II — 20. II — 4 t. 21. II — 22. II — 23. II — — 24. II — 25. II — 26. II — 27. II — 28. II — 29. II —.
„ „	Rohuteadusline bakterioloogia, teooria ja prakt., 3 t. 20. I.
„ „	Rohuteadusline propedeutika, (arstimate sterilisatsioon), loeng 1 t. 22. II — — 23. II — 24. II — 25. II — 26. II — 27. II.
„ „	Farmakognoosia mikr. prakt., 3 t. 20. I — 4 t. 21. I — 5 t. 22. I — — 23. I — 24. I — 25. I.
„ „	Farmakognoosia mikr. prakt., I osa, 5 t. 26. I — 27. I — 29. I —.
„ „	Farmakognoosia mikr. prakt., II osa, 3 t. 26. II — 27. II — 29. II —.

*) „Pharmacia“ 1922 lk. 289.

- Prof. J. Stamm: Farmakokeemia, teooria ja prakt., 3 t. 22. I — 23. I — 23. II — 24. I —
— 24. I — 24. II — 25. I — 25. II — 26. I — 26. II — 27. I — 27. II —.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs (rohu-, arsti- ja loomaarstiteadl.), prakt.
6 t. 19. II — 20. I — 20. II — 21. I.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs (arsti- ja loomaarstiteadl.), prakt. 6 t.
21. II — 22. I — 22. II — 23. I.
- ” ” Kvantitatiivne keemil. analüüs, prakt. 3 t. 20. I — 4 t. 20. II.
- ” ” Kohtukeemia prakt., 6 t. 19. II — 21. I — 21. II — 22. I — 22. II —
— 23. I — 3 t. 23. II — 24. I — 24. II — 25. I — 25. II — 26. I —
— 26. II — 27. I — 27. II — 28. II — 29. I — 29. II —.
- ” ” Farmakognostiline kollookvium, 1 t. 24 II.
- Prof. H. Parts: Farmatseutiline keemia, loeng 5 t. 21. II — 22. I — 22. II — 23. I —
— 23. II — 24. I — 24. II — 25. I — 25. II — 26. I — 26. II —
— 27. I — 28. II — 29. I — 29. II —.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs (rohuteadlastele), prakt. 6 t. 21. II —
— 22. I — 22. II — 23. I — 23. II — 24. I — 9 t. 24. II — 25. II —
— 3 t. 26. I — 9 t. 26. II — 12 t. 27. II — 28. II — 29. II. —.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs (arsti- ja loomaarstiteadl.) prakt. 3 t. 24. I —
— 25. I — 26. I — 6 t. 27. I — 28. I — 3 t. 29. I —.
- ” ” Kvantitatiivne keemil. analüüs, prakt. 4 t. 21. II — 22. II — 23. II —
— 24. II — 25. II — 26. II — 28. I — 29. I —.
- ” ” Orgaanilise keemia elem. analüüs, prakt. 4 t. 24. II — 25. II — 26. II —
— 27. II — 28. II — 29. II —.
- ” ” Rohuainete valmistamine, nende väärtuse ja puhtuse järelekatsumine,
prakt. 4 t. 22. I — 23. I —.
- ” ” Rohuainete väärtuse ja puhtuse keemil. järelekatsumine, prakt. 3 t.
24. I — 25. I — 26. I — 27. I — 28. I —.
- ” ” Keemiliste rohuainete süntees, prakt. 3 t. 24. I — 25. I — 26. I — 27. I —
— 28. I —.
- Eradots. H. Metsapa: Rohuteadusline propedeutika, loeng 1 t. 19. II — 20. II — 21. I.
- ” ” Orgaaniliste ja galeeniliste farmakopöa preparaatide puhtuse järele-
katsumise meetodid, loeng 1 t. 20. I.
- ” ” Rohuteaduse ajalugu, loeng 1 t. 21. II — 22. I — 22. II — 23. I — 23. II —
— 24. I — 24. II — 25. I — 25. II — 26. I — 26. II — 27. I — 27. II —
— 28. I — 28. II — 29. I — 29. II —.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs, prakt. (koos prof. Stamm'iga) 6 t. 20. II —
— 21. I — 21. II — 22. I — 22. II — 23. I —.
- ” ” Kvalitatiivne keemil. analüüs, prakt. (rohuteadl.) (ülesandel) 6 t. 21. I.
- Eradots. N. Veiderpass: Valitud peatükid galeenilisest farmaatsias, loeng 2 t. 26. I — 26. II —
— 27. I — 3 t. 27. II — 28. I.
- ” ” Prakt. tööd galeenilises farmaatsias, 2 t. 26. I — 26. II — 27. I — 27. II —
— 28. I.
- ” ” Galeeniline farmaatsia, loeng 3 t. 29. II —.
- ” ” Apteegi retseptuur ja arstimisvahendite sterilisatsioon, loeng 2 t. 29. II —.
- ” ” Galeeniline farmaatsia, prakt. 3 t. 29. II —.
- ” ” Apteegiretseptuur, prakt. 3 t. 29. II —.

Nagu ülevaates näha, peeti farmakognoosia loenguid õppejõu koormatuse tõttu 1920. a. 3 t. nädalas, 1921. a. kuni 1925. a. loeti 5 t. nädalas, kuid 1926. a. peale — 4 t. Tundide arvu oli tarvis vähendada seetõttu, et alates 1926. a. loeti eraldi 1 t. nädalas droogide mikroskoopilist anatoomiat. Selle ettevalmistuseks korraldati 1924. a. farmakognostilist kollookviumi 1 t. nädalas, mis näitas, et droogide mikroskoopilist anatoomiat on kasulik eraldada farmakognoosia loenguid.

Farmakognoosia mikroskoopilist praktikumi korraldati 1920. a. 3 t., 1921. a. 4 t. ja 1922. a. — 1925. a. 5 t. nädalas. Alates 1926. a., s. t. nelja-aastase stuudiumi algusest peale käsitletakse seda kevadsemestril 5 t. ja sügissemestril 3 t. nädalas.

Kvalitatiivse keemilise analüüsi praktikumi juhatas prof. S t a m m koos eradotsent M e t s a p a g a 1919. a.—1923. a. *) Teoreetiliseks sissejuhatuseks pidas prof. S t a m m loenguid kaks korda nädalas enne praktikumi algust.

Siin kohal tuleks veel nimetada, et dets. 1919. a. kuni dets. 1925. a. korraldati farmaatsia-osakonnas kaks korda aastas apteekri abiliste eksameid (13 terminil). Apteekri abilise tunnistuse omandasid 170 isikut, neist 74 meest ja 96 naist.

D. Teaduslik töö.

Järgmises ülevaates on tähendatud T. Ü. rohuteaduse professorite, eradotsentide, määraliste ja vabatahtlike kui ka muude kaastöötajate teaduslikud tööd. Peale selle sisaldab ülevaade kõik farmaatsia doktorite väitekirjad, osakonna lõpetajate magistritööd ja üliõpilaste auhinnatööd.

Et teaduslik töö on väga mitmesugune oma laadi kui ka tähtsuse poolest, jaotati see parema ülevaate saavutamiseks rühmadesse üksikute instituutide järele. Peamiselt on teaduslik töö tehtud muidugi farmakognoosia ja farmatseutilise keemia instituutides. Mõned magistritööd on tehtud ka hügieeni-instituudis, sest arstiteaduskonna otsuse põhjal 19. jaan. 1925. a. võib nimetatud töid teha mitte ainult farmakognoosia, farmatseutilise keemia ja kohtukeemia, vaid ka galeenilise farmaatsia kui ka toiduainete keemia alal.

Nimetatud rühmituse kohta oleks tähendada järgmist:

I. Töö õppetöö organisatsiooni alal.

See töö tuleb paigutada oma tähtsuse järele esimesele kohale, sest ülikooli reorganiseerimise ajal pidi seda kohe alustama. Olgugi, et organisatsiooniks on kulunud palju aega, pole ta, nagu nägime, veel senini täielikult läbi viidud. Näiteks puudub ikkagi veel kolmas õppetool, kuna õieti tarvis on neli. Eesmärkide saavutamiseks, iseäranis õppetoolide loomiseks tuli avalikult välja astuda kongressidel ja tarvidust tõendada ning põhjendada kiritöodes. Seda tööd tuleb jätkata veel praegugi.

II. Trükiis ilmunud originaalsed teaduslikud tööd.

Nende tööde eesmärk on osa võtta rahvusvahelisest teaduslikust tööst ja astuda mõtete vahetusse kogu maailma teaduse esindajatega omal alal ja sellega üldse edendada teadust. Kui palju need tööd on leidnud tähelepanu välismaa kirjanduses, teatab R. Wallner oma artiklis „Eesti farmaatsia välismaade teaduslikus ajakirjanduses ja kirjanduses“ (**). Et neile õppejõududele, kes oma otsekohest ülesannet hoolega täidavad õpetegevuse alal, väga vähe aega järele jääb teadusliku töö jaoks, on kahjuks parandamata tõsiasi.

III. Trükiis ilmunud teadusliku sisuga referaadid.

Säärased tööd on tähtsad eriti ülevaate saamiseks teaduslike küsimuste käsitlemisel, millede kirjandus on laialdane, või mõne praktilise üldise või eriti eesti elule tähtsa küsimuse kirjeldamisel. Nii näit. puudus täpne ülevaade arstirohutaimekultuuri, eriti tema tasuvuse kohta Eestis, mis on antud ühes prof. S t a m m i referaadis.

*) Trükiviga: „Pharmacia“ lk. 65, kolmandas reas ülevalt tuleb lugeda „I poolaastal 1919“ asemel: „alates II p.-a. 1920“.

**) „Pharmacia“ 1927, lk. 142 ja 198.

IV. Avalikud teaduslikud ettekanded.

Ettekanne on tähtis siis, kui seda peetakse eriteadlaste foorumile. Harilikult on ettekanne esialgse teadaande laadi ja tema siht on mõtete vahetamine kuulajatega. Säärane teaduslik diskussioon selgitab ning edendab arutusel olevat küsimust ja annab autorile näpunäiteid töö avaldamiseks. Peale selle võimaldab ettekanne kuulajale ettekandja isikuga lähemalt tutvuda ja temaga läbi rääkida teaduslikke küsimusi. Just ettekanded äratavad huvi teaduse vastu ja viivad teadust laiemaisse ringkondadesse.

Järgnevas farmakognoosia ja farmatseutilise keemia instituutide ettekannete nimestikus on tähendatud ainult teadusliku sisuga ettekanded, mis sisaldavad teaduslikke küsiavaldusi. Loendamata jäid mõned prof. Stamma, eradots. Metsapa, eradots. Veiderpassi ja assist. Sogenbitsi ettekanded representatsiooni, teadlaste pidustuste ja mälestamise puhul, trükitud teaduslikud märkmed, vastused küsimusile, tervitused, nekroloogid jne. Ettekannete juures on tähendatud allikana teaduslike koosolekute kavad või kirjeldusel. Kui aga ettekanne ilmus peale selle veel trüki, siis on ta paigutatud oma laadile ja tähtsusele vastavalt teaduslike tööde või referaatide nimestikku.

V. Doktori väitekirjad.

Doktori väitekirjad käsitlevad instituudi direktori ettepanud teemat ja kandidaadid töötlevad seda iseseisvalt. Need tööd peavad andma lahenduse või seletuse antud küsimusele, nad annavad seega uusi teaduslikke fakte. Siin võib olla analüüs vaid abiks probleemi lahendamisel, mitte aga moodustama ülesannet.

VI. Magistritööd.

Magistritööd võib vaadelda kui katsetöid, mis tehakse instituudi direktori juhatusel. Kandidaat peab tundma õppima selle töö abil, mil viisil lahendatakse teaduslike küsimusi. 1923.—1930. a. valmistatud magistritööde sisu kohta tuleb tähendada, et enamik neist käsitleb farmakopöküsimusi.

VII. Auhinnatööd.

Auhinnatöödel on eesmärgiks ergutada üliõpilasi teaduslikule tööle. Kahjuks on leidnud alati vaid üksikuid, kes vabatahtlikult säärast tööd teevad.

VIII. Õppereisud.

Õppereisud on ülikooli õppejõudude tähtsamaid ülesandeid. Väga tähtis on tutvunemine võõraste maadega, nende kultuuri ja teadusega üldiselt kui ka eriti ülikoolide ja nende instituutidega. Siin kogutud teadmised võimaldavad võrdlust ja oma kriitika üliõpilastele avaldamist.

IX. Kongressidest osavõtmine ja

X. Läbikäimine välismaa teaduslike asutistega.

Isiklik tutvus välismaa teadlastega sõlmitakse õppereisudel, kongressidel või kirjalikult. Need tutvused edendavad teaduslikku tööd, kutsuvad esile trükitööde ja arvamuste vahetamist, mis muidugi oma instituudile kasuks tuleb.

Elava läbikäimise tõttu välismaaga on kogunenud Farmakognoosia-instituudile hulk äratrükke ja osalt ka väärtusega annetusi. Siin olgu tähendatud prof. Kermers'i (Wisconsin, U.S.A.) kaasabil annetatud terve seeria „Proceedings of the American Pharmaceutical Association“ (62 köidet).

Sellele järgnevad erilised instituudi poolt ettevõetud tööd (XI ja XII).

I. Õppetöö organisatsiooni alal.

a) Õppekava alal:

- J. Stamm, Das neue pharmazeutische Hochschulprogramm und die Durchführung desselben am Pharmakognostischen Institut der Universität Dorpat. „Pharmacia“ 1921, nr. 1, lk. 16 ja 38.
- J. Stamm, Über die gegenwärtige Lage der Pharmazie in Europa. Farmaceutiskt Notisblad 1924, lk. 165 ja 186.
- J. Stamm, Das pharmazeutische Hochschulprogramm der Universität Dorpat. Latvias Farmaceutu Žurnals 1925, lk. 209 ja Compte Rendu du I-er Congrès Pharmaceutique des Délégués des Etats Baltiques. Riga 5—7 juin 1925, lk. 26.
- J. Stamm, Zur Frage der Schaffung eines „Einheitsprogrammes“ sowie einer einheitlichen Organisation des pharmazeutischen Studiums an den Universitäten der baltischen Staaten. Pharmacia 1925, lk. 128. Latvijas Farmaceutu Žurnals 1925, lk. 280.

b) Farmakognoosia alal:

- J. Stamm, Farmakobotaaniline praktikum. T. Ü. botaanikaia arstirohutaimed. Farmakognoosia-instituudi väljaandel. Tartus 1928.
- J. Stamm, Farmakognoosia mikroskoopiline praktikum. Droogide ja toiduainete anatoomia-atlas. 112 originaaltahvliga ja vastava tekstiga eriköites. Tartus 1929.

II. Trükiis ilmunud originaalsed teaduslikud tööd.

- J. Stamm, Mikrochemische Studien mit der „Giemsaschen Lösung für die Romanovsky-Färbung“ an verschiedenen Drogen. Pharmacia 1921, nr. 2, lk. 18, nr. 3, lk. 20.
- J. Stamm ja N. Kadletz, Über die Vakzination gegen Typhus, Paratyphi und Cholera, sowie das Verhalten derselben zur Wassermann'schen Reaktion. Pharmacia 1922, lk. 79 ja 145.
- J. Stamm, Das Selektionsrohr. Pharmacia 1922, lk. 204.
- J. Stamm, Über den generellen Nachweis flüchtiger Halogenverbindungen mit Hilfe des Beckmann'schen Zerstäubers. Pharmacia 1923, lk. 12.
- J. Stamm, Phenolphthalin als Reagens auf Blausäure. Pharmacia 1924, lk. 18.
- J. Stamm, Fluorescin als Reagens auf Blausäure. Pharmacia 1924, lk. 25.
- J. Stamm, Kongorot als Reagens auf Borsäure. Pharmacia 1924, lk. 125.
- J. Stamm, Phenolphthalin als Reagens zum Nachweis der Zersetzung des Narkoseäthers. Pharmacia 1924, lk. 232.
- J. Stamm, Methylviolett als Reagens auf Wasser und Alkohol. Farmaceutiskt Notisblad 1925, lk. 1.
- J. Stamm, Eine Methode zur quantitativen Bestimmung ätherischer Öle in Drogen. Festschrift für Alexander Tschirch zu seinem 70. Geburtstag am 17. Oktober 1926, lk. 283. Tauchnitz, Leipzig 1926.
- J. Stamm, Weiterer Ausbau meiner Methode zur quantitativen Bestimmung ätherischer Öle in Drogen. Pharmacia 1926, lk. 212. Farmaceutiskt Notisblad 1926, lk. 163.
- J. Stamm, Zur Bestimmung des Alkoholgehalts in Tinkturen nach der Methode von Gadamer und Neuhoff. Farmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 117.
- J. Stamm, Über das Chlorbindungsvermögen der Drogen. Pharmacia 1929, lk. 282. Farmaceutiskt Notisblad 1930, lk. 21.
- H. Metsapa, Arstirohtude kuritarvitus sõjaväeteenistusest vabastamise otstabeks ja nende kohtukeemilised määramiseviisid. Pharmacia 1922, lk. 305.
- H. Metsapa, Tartu ümbruses korjatud tungalterade väärtuse üle. Pharmacia 1924, lk. 119.
- K. Langer, Mõned meie maal kasvavad „tatralsed“ (Polygonaceae) ja nendest valmistatavad preparaadid. Pharmacia 1924, lk. 166.
- E. Tikkanen, Über die Methode zur quantitativen Bestimmung ätherischer Öle in Drogen nach Stamm. Pharmacia 1926, lk. 217. Farmaceutiskt Notisblad 1926, lk. 173.
- E. Tikkanen, Über den Einfluss von Alkohol auf die Zersetzung des Narkoseäthers und die Prüfung des letzteren mit der Phenolphthalinprobe nach Stamm. Pharmacia 1926, lk. 232. Farmaceutiskt Notisblad 1926, lk. 259.

- E. Tikkanen, Uurimuste andmed oliivõli mürkjenemisprotsessist avaldatud Fr. Kestner'i magistritöös: „Oliivõli värskeoleku otsustamisvõimaluse üle.“ Tartus 1927, lk. 19.
- E. Tikkanen, Über die Brauer'sche Reaktion zum Nachweis der Milchsäure. Pharmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 120.
- E. Tikkanen, Zum Nachweis des Acetaldehyds im Narkoseäther. Pharmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 124.
- E. Jägerhorn, Bestimmung des „wahren Gehaltes“ an ätherischem Öl in Drogen nach der Methode von Stamm mittelst des Butyrometers. Pharmacia 1926, lk. 219. Pharmaceutiskt Notisblad 1926, lk. 177.
- E. Jägerhorn, Über den Nachweis der Zersetzung des Leinöls mittelst der Diphenylcarbazid-Reaktion nach Stamm sowie der Fellenberg'schen Probe. Pharmacia 1926, lk. 242. Pharmaceutiskt Notisblad 1926, lk. 272.
- E. Jägerhorn, Vergleichende Bestimmungen des Alkaloidgehaltes in Drogen nach den Prüfungsvorschriften der finnischen Pharmakopöe und denjenigen nach Dieterle. Pharmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 45.
- E. Jägerhorn, Vergleichende Bestimmungen des Alkoholgehaltes in Tinkturen nach der Methode von Gadamer und Neuhoff sowie mittelst des Vaporimeters. Pharmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 112.
- A. Bock, Untersuchungen über den Ranziditätsprozess beim Leinöl. Pharmaceutiskt Notisblad 1927, lk. 175.
- E. Wirtanen, Uurimuste andmed seesamõli mürkjenemisprotsessist avaldatud peale autori surma H. Esser'i magistritöös: „Sesamum indicum DC ja seesamõli värskeoleku hinnangu üle.“ Tartus 1928, lk. 212.
- E. Wirtanen, Uurimuste andmed riitsinuseõli mürkjenemisprotsessist avaldatud peale autori surma K. Pusep'a magistritöös: „Riitsinuseõlist ja selle värskeoleku hinnangust.“ Tartus 1929, lk. 62.
- K. Killinen, Über die Chlorzahl verschiedener Drogen. Pharmacia 1930, lk. 5. Pharmaceutiskt Notisblad 1930, lk. 25.
- K. Killinen, Über den Gehalt der Nadeln verschiedener Abietineen an ätherischem Öl, ermittelt nach der Methode von Stamm. Pharmacia 1930, lk. 65.
- H. Maddisson, Über die Gewinnung von pharmazeutisch-chemischen Präparaten aus dem estnischen Brennschiefer. Pharmacia 1921, nr. 3, lk. 24.
- A. Jürgens, Über die quantitative Bestimmung des Jodwasserstoffs durch die Destillationsmethode und über das Verhalten des Eisenchlorids zu Silberjodid. Pharmacia 1926, lk. 240.

III. Trükis ilmunud teadusliku sisuga referaadid.

- J. Stamm, Über Arzneipflanzenbau in Estland. Heil- u. Gewürz-Pflanzen, München 1928, lk. 87.
- K. Langer, Meie maal kasvav Hydrastis canadensis'e asedroog Capsella Bursa pastoris. Pharmacia 1923, lk. 20.
- H. Metsapa, Botaanika-aed ja instituut Marburgis, Saksamaal. Pharmacia 1923, lk. 196.

IV. Avalikud teaduslikud ettekanded.

- J. Stamm, Mikroorganismide eksperimentaalne seleksioon. Loodusuurijate seltsis, Tartus, 6. V 1920. Seltsi protokollid.
- J. Stamm, Pharmakoethnologie. 671. Tartu Dotsentide-õhtul. 29. X 1921. Protokollid.
- J. Stamm, Ipekakuanna-juure uue mikrokeemilise reaktsiooni üle. Loodusuurijate seltsis, Tartus, 17. XI 1921. Protokollid.
- J. Stamm, Farmakognoosia ja kohtukeemia õppemeetodite üle. I. E. Apteekrite-Päeval, Tartus, 3. XII 1921. Pharmacia 1922, lk. 4.
- J. Stamm, Tanniiddroogide üle, iseäranis tähele pannes Cynipo- ja Aphidoceceidi'sid. E. Apteekrite Seltsi peakoosolekul 30. V 1922. Pharmacia 1922, lk. 178.
- J. Stamm, Kloroformi ja kloraalhüdraadi tõestamise üle kohtukeemias. II. Apteekrite-Päeval, 10. XII 1922. Pharmacia 1923, lk. 41.
- J. Stamm, Ühe uue boorhappe reaktsiooni üle. II. E. Apteekrite-Päeval, 10. XII 1922. Pharmacia 1923, lk. 43.

- J. Stamm, Smith'i arseeni tõestamise meetodi üle. III. E. Apteekrite-Päeval, 15. V 1923. Pharmacia 1923, lk. 160.
- J. Stamm, Eosinofiilsete rakkude üle Ipekakuanna-taimes. IV. Apteekrite-Päeval, 9. XII 1923. Pharmacia 1924, lk. 37.
- J. Stamm, Fluorestsiiin kui reaktiiv sinihappe peale. IV. E. Apteekrite-Päeval, 9. XII 1923. Pharmacia 1924, lk. 38.
- J. Stamm, Eksperimentaalsed uurimised narkoosieetri lagunemise üle. V. E. Apteekrite-Päeval, 18. V 1924. Pharmacia 1924, lk. 134.
- J. Stamm, Über die gegenwärtige Lage der Pharmazie in Europa. Soome Apteekrite Seltsi kutsel, Helsingis, 22. X 1924, Seltsi aastakoosolekul. Farmaceutiskt Notisblad 1924, lk. 165 ja 186.
- J. Stamm, Methylviolett als Reagens auf Wasser und Alkohol. Soome Apteekrite Seltsi kutsel, Helsingis, 22. X 1924, Seltsi aastakoosolekul. Farmaceutiskt Notisblad 1925, lk. 1. Suomen Apteekkariyhdistyksen Aikakauslehti 1924, lk. 175.
- J. Stamm, Metüülviolett kui reaktiiv alkoholi peale eeterlistes õlides. VI. E. Rohuteadlaste-Päeval, 14. XII 1924. Pharmacia 1925, lk. 86.
- J. Stamm, Arrhenal'i pegli lokalisatsiooni üle Marsh'i taandamistorus. VI. E. Rohuteadlaste-Päeval, 14. XII 1924. Pharmacia 1925, lk. 88.
- J. Stamm, Jodoforni mikrokeemilise tõestamise üle. Akadeemilises Rohuteaduse Seltsis, 28. II 1925.
- J. Stamm, Das pharmazeutische Hochschulprogramm der Universität Dorpat. Esimesel Balti riikide rohuteadlaste kongressil 5. VI 1925, Riias. Latvijas Farmaceitu Žurnals 1925, lk. 209. Pharmacia 1925, lk. 149.
- J. Stamm, Über den Nachweis der Zersetzung fetter Öle und anderer Fette. Esimesel Balti riikide rohuteadlaste kongressil 7. VI 1925, Riias. Pharmacia 1925, lk. 181. Latvijas Farm. Žurnals 1925, lk. 292. Comptes Rendu du 1-er Congrès Pharmaceutique des Délégués des Etats Baltiques, Riga, 5—7 juin 1925, lk. 126.
- J. Stamm, Über die Rolle der Gifte im Leben der Völker, I. Teil, Europa und Asien. 727. Tartu Dotsentide-Õhtul, 5. XII 1925. Protokollid.
- J. Stamm, Difenuülkarbatsiid kui reaktiiv rasvõlide ja kõvade rasvade lagunemise tõestamiseks. VII E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 50.
- J. Stamm, Uus meetod eeterliste õlide kvantitatiivseks määramiseks droogides. VII. E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 52.
- J. Stamm, Uue tsingi reaktsiooni üle. VII. E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 52.
- J. Stamm, Über die Körperlichkeit der Wärme nach der Theorie von Lothar Fischer. 763. Tartu Dotsentide-Õhtul, 10. X 1928. Protokollid.
- H. Metsapa, Arstirohtude kuritarvitus sõjaväeteenistusest vabastamise otstarbeks ja nende kohtukeemilised määramisviisid. E. Apteekrite Seltsi peakoosolekul, 30. V 1922, Pharmacia 1922, lk. 178.
- H. Metsapa, Mõnda Tartu apteekide ajaloost. II. E. Apteekrite-Päeval, 10. XII 1922. Pharmacia 1922, lk. 329.
- H. Metsapa, Tartus kultiveeritud narkootiliste rohutaimede mõjuainete sisalduse üle. III. E. Apteekrite-Päeval, 15. V 1923. Pharmacia 1923, lk. 162.
- H. Metsapa, Tartu ümbruses korjatud tungalterade väärtuse üle. IV. E. Apteekrite-Päeval, 9. XII 1923. Pharmacia 1924, lk. 39.
- H. Metsapa, Mõnede uute meetodite ja reaktsioonide üle kohtukeemias. V. E. Apteekrite-Päeval, 18. V 1924. Pharmacia 1924, lk. 175.
- H. Metsapa, Kas sisaldavad meie naturaalu-puuvilja- ja marjaveinid metüülalkoholi. VI. E. Rohuteadlaste-Päeval, 14. XII 1924. Pharmacia 1925, lk. 88.
- H. Metsapa, Rasvõlide jood-, broom ja Hübl'i joodarv. VII E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 52.
- K. Langer, Ensüümide kui bio- ja farmakokeemiliste tegurite tähtsuse üle. III. E. Apteekrite-Päeval, 15. V 1923. Pharmacia 1923, lk. 165.
- K. Langer, Hüdrateerivad ja oksüdeerivad taimefermendid. IV. E. Apteekrite-Päeval, 9. XII 1923. Pharmacia 1924, lk. 39.

- K. Langer, Mõned meie maal kasvavad „tatralsed“ (Polygonaceae) ja nendest valmistatavad preparaadid. V. E. Apteekrite-Päeval, 18. V 1924. Pharmacia 1924, lk. 175.
- K. Langer, Taime oksüdaaside tõestamine. VII. E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII. 1925. Pharmacia 1926, lk. 52.
- E. Tikkanen, Uurimistagajärjed Stamm'i eeterliste õlide kvantitatiivse määramismeetodi põhjal. VII. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Referent H. Metsapa. Pharmacia 1926, lk. 52.
- E. Jägerhorn, Gadamer ja Neuhoff'i meetod alkoholi kvantitatiivseks määramiseks tinktuurides. VII. E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Referent J. Stamm. Pharmacia 1926, lk. 53.

V. Doktori väitekirjad.

- H. Metsapa, Alkaloidide kahanemise üle taimedes kuivamise protsessi juures. Kaitstud Tartu Ülikoolis 15. XII 1923. Pharmacia 1923, 1924 ja 1925.
Autoreferaad: Über die Abnahme des Alkaloidgehaltes in Pflanzenteilen beim Trocknungsprozess. Pharmacia 1926, lk. 226.

VI. Magistritööd. *)

- Bock, Aleksei, Fosfor kohtukeemias. 20. XII 1923.
- Päss, Christian, Elavhõbe kohtukeemias. 29. II 1924.
- Jürgenstein-Rosenberg, Marta, Sinihape kohtukeemias ja tema tõestuse kestvus mädanevates ainetes. 6. XI 1924.
- Alaots, Martin, Sümmeetrilise Diphenylcarbacid'i reaktsioonid. 22. V 1925.
- Kansvei, Johannes, Koryzo-membraniindroogide väärtuse määramine. 23. IV 1926.
- Laanes, Theophil, Metanool ja tema tõestamis- ning määramisviisid etüülalkoholi kõrval ja alkoholisis preparaaates. 29. X 1926.
- Stein, Ralf, Ubaleht (*Menyanthes trifoliata* L.) ja temast valmistatud ekstrakt. 18. III 1927.
- Lange, Valter, Piibelehe tinktuuride (*tincturae Convallariae majalis*) farmakokeemiline ja bioloogiline uurimus. 18. III 1927.
- Märtzin, Harry, Alkaloidi sisalduvuse määramine *Strychnos*-seemneis ja nendest valmistatud preparaates. 8. IV 1927.
- Kestner, Friedrich, Oliivõli värskoleku otsustamisvõimaluse üle. 2. V 1927. Trükitud Tallinna Eesti Kirjastuse Ühisuse trükikojas, 1927.
- Koik, Wilhelmine, Kuivatuse protsessi mõjuvusest eeterlise õli sisalduvuse peale droogides. 30. V 1927.
- Sumberg, Woldemar, Võilille (*Taraxacum officinale* Web.) ja temas leiduva mõruaine sisalduvuse üle. 7. XI 1927.
- Esser, Herbert, *Sesamum indicum* DC ja seesamõli värskoleu hinnangu üle. 1. VI 1928.
- Metz, Margarete, Eeterliste õlide kvantitatiivsete määramismeetodite üle droogides. 1. VI 1928.
- Tomingas, Alma, Eesti monopoleestrist ja tema puhastamise võimalusist. 7. VI 1929.
- Wilde, Helmut, *Uragoga Ipecacuanha* Baillon'ist, selle mikroskoopilis-anatoomilistest ja mikrookeemilistest tunnustest. 7. VI 1929.
- Pusep, Karl, Riitsinuseolist ja selle värskoleu hinnangust. 7. VI 1929.
- Jauker, Harald, Zur Frage der Bestimmung des Alkoholgehalts in Tinkturen. 7. VI 1929.
- Johannson, Amilde, Arstlikkudest söepreparaatidest. 25. II 1930.

VII. Auhinnatööd.

- Lange, Valter, Eestis kasvanud *Mentha piperita* eeterlise õli väärtuse määramine. II auhind. 1. XII 1923.

VIII. Öppereisud.

- J. Stamm, 1923. a. Saksamaale ja Helveetsiasse.
1924. a. Poolamaale, Austriasse, Itaaliasse (komandeerimine).
1926. a. Saksamaale, Prantsusmaale, Hispaaniasse ja Baleaaride saarestikule.
- H. Metsapa, 1923. a. Saksamaale.

*) Kuni aruandeaasta lõpuni, 31. III 1930.

IX. Kongressidest osavõtmine.

- J. Stamm, Esimesest Balti riikide rohuteadlaste kongressist 5.—7. juunini 1925. a. Riias, kongressi juhatajana Eesti poolt ja esines kahe ettekandega.
- J. Stamm, Soome Apteekrite Seltsi aastakoosolekust, Helsingis, 22. X 1924. a., esines seltsi kutsel kahe ettekandega.

X. Läbikäimine välismaa teaduslike asutistega.

Instituudi direktor oli läbikäimises Austria, Helveetsia, Hispaania, Hollandi, Itaalia, Inglismaa, Läti, Leedu, Poola, Prantsusmaa, Rootsi, Soome, Saksamaa, Ungari, Venemaa, Tšiili ja P.-Ameerika Ühendriikide ülikoolide ja teiste teaduslike asutistega.

XI. Näitustest osavõtmine.

I. Eesti Arstiteaduslikel Näitusel Tartus, 30. XI — 7. XII 1921 esinesid teaduslikus jaoskonnas eksponentidena: Rohuteaduse-Instituut, prof. J. Stamm, mag. pharm. A. Jürgens ja mag. pharm. H. Maddisson. Näituse kirjeldus dr. H. Metsapa. Pharmacia 1922, lk. 89.

XII. Apteekrite-Päevad.

Instituudis peeti perioodiliselt E. Apteekrite Seltsi poolt korraldatud „Apteekrite-Päevi“ ja seltsi peakoosolekuid. I. A.-P. — 3. XII 1921, 30. V 1922 E. A. S. peakoosolek, II. A.-P. — 10. XII 1922, III. A.-P. — 15. V 1923, IV. A.-P. — 9. XII 1923, V. A.-P. — 12. V. 1924. Alates sellest ajast korraldati samu koosolekuid „Rohuteadlaste-Päeva“ nimetuse all. VI. R.-P. — 14. XII 1924, VII. R.-P. — 6. XII 1925. Nimetatud päevade teadusliku osa kavad korraldas prof. J. Stamm.

1926. a. peale pole enam peetud ühtegi Apteekrite-Päeva, mis küll kutsele kahjuks tuleb lugeda. Oleks aeg uuesti ellu kutsuda „Apteekrite-Päevi“ neile, kes seda tööd tunnistavad kutsele kasulikuks.

FARMATSEUTILISE KEEMIA-INSTITUUDIS TEHTUD TEADUSLIKUD TÖÖD.

I. Õppetöö organisatsiooni alal.

N. Veiderpass, Farmaatsia õpetusest ja oludest Lätis, Poolas ja Leedus. Pharmacia 1926, lk. 183, ja Farmaatsia oludest Lätis, E. Rohuteadl. 1928, lk. 1.

II. Trükis ilmunud originaalsed teaduslikud tööd.

- H. Parts, Tinktuurid ja vedelad ekstraktid. Pharmacia 1922, lk. 302.
- H. Parts, Pruunsüsi Eestis. Pharmacia 1922, lk. 256 ja 1923, lk. 19.
- H. Parts, Ichtyoli asepreparaadist Eesti kukersiidi-õlist. Pharmacia 1923, lk. 173.
- H. Parts, Kollargooli valmistamisest. Pharmacia 1924, lk. 150.
- H. Parts, Kreosoodi koosseisust. Pharmacia 1925, lk. 24.
- H. Parts, Farmatsöitiliseks otstarbeks tarvitatava klaasi koosseisust ja omadusest. Pharmacia 1925, lk. 225.
- H. Parts, Chaulmoogrärühma õlidest. Pharmacia 1926, lk. 164.
- H. Parts, Tiofeeni homologidest Eesti põlevkiviõlis ja võimalusest valmistada õlist kõbulikku ihtüool-asepreparaati. E. Rohuteadl. 1927, lk. 137.
- H. Parts, Võimalusest Eestis tehniliselt para-tsümooli valmistada. E. Rohuteadl. 1927, lk. 197.
- H. Parts, Eesti Oleum Betulae empyreumaticumi omadustest ja koosseisust. E. Rohuteadl. 1928, lk. 127.
- H. Parts, Muudatustest adrenaliin-novokaiinlahustes. E. Rohuteadl. 1929, lk. 175.
- E. Labi, Eesti leesiklehtede keemiline uurimine. Pharmacia 1924, lk. 160.
- E. Labi, Vesinikülhahapendist. E. Rohuteadl. 1926, lk. 2.
- E. Labi, Elavhõbesalvi valmistamisviisidest ja väärtusmääramisest. E. Rohuteadl. 1926, lk. 91.
- H. Sögenbits, Ränihappesisaldusest mõnes kodumaa ränihappedroogis. E. Rohuteadl. 1929, lk. 6.
- N. Veiderpass, Eesti piparmündi-õlist. Pharmacia 1923, lk. 203.
- N. Veiderpass, Eesti õlikivi (kukersiidi) õlist saadud fenoolide desinfitseerivast mõjust. Eesti Arst 1923, lk. 277.
- N. Veiderpass, Eestis kultiveeritud sõrmkübarast (Digitalis purpurea). Pharmacia 1923, lk. 247.

- N. Veiderpass, Piibelehe mõjuainetest. Pharmacia 1924, lk. 13 ja 173.
- N. Veiderpass, Eestis kasvava nurmenuku juurest (*Primula officinalis*). Pharmacia 1924, lk. 65.
- N. Veiderpass, Eesti köömneõli. Pharmacia 1924, lk. 114.
- N. Veiderpass, Eesti põlevkiviõli puu konserveeriva ainenä. Pharmacia 1924, lk. 213.
- N. Veiderpass, Roomasaare tervismuda keemiline analüüs. Pharmacia 1924, lk. 256.
- N. Veiderpass, Eesti palderjani-juurest. Pharmacia 1925, lk. 53.
- N. Veiderpass, Tinktuuride valmistamisest matsersatsiooni ja perkolatsiooni teel. E. Rohuteadl. 1927, lk. 206.
- N. Veiderpass, Über die Aromatisierung des Brennschieferöles durch den Krackprozess. E. Rohuteadl. 1927, lk. 78 ja 1929, lk. 253.
- N. Veiderpass, Kontsentritud ipekakuannaleotistest. E. Rohuteadl. 1928, lk. 110.
- N. Veiderpass, Uuemaid uurimusi põlevkiviõli ja fenolaadi kõlbulikkusest puu immutamiseks. E. Rohuteadl. 1928. lk. 209.
- N. Veiderpass, Apteekides tarvitatavast searasvast. E. Rohuteadl. 1929, lk. 179.
- N. Veiderpass, Kampveri ja alkoholi määramisest kampveripiirituses. E. Rohuteadl. 1929, lk. 281.

III. Trükis ilmunud teadusliku sisuga referaadid.

- H. Parts, Organoterapöitiliste preparaatide valmistamisest ja nende mõju kindlaksmääramisest. E. Rohuteadl. 1929, lk. 23.
- H. Sogenbits, Sojauba-tänapäeva tähtsamaid kultuurtaimi. E. Rohuteadl. 1929, lk. 147.
- N. Veiderpass, Ekstraktide valmistamise ajaloost. E. Rohuteadl. 1926, lk. 51.
- N. Veiderpass, Alkoholi määramine alkoholi sisaldavates vedelikkudes. E. Rohuteadl. 1927, lk. 29.
- N. Veiderpass, Sidematerjalist. E. Rohuteadl. 1927, lk. 66.
- N. Veiderpass, Erikaalu ja kuiva jäägi (ekstrakti) määramisest galeenilistes preparaatides. E. Rohuteadl. 1927, lk. 102.
- N. Veiderpass, Happekraadi happe-, seebistamis- ja estriarvu ning seebistumata ainete määramine farmatsöitilistes preparaatides. E. Rohuteadl. 1927, lk. 146.
- N. Veiderpass, Joodarvu määramisest. E. Rohuteadl. 1927, lk. 157.
- N. Veiderpass, Veeaurudega destilleerimisest. E. Rohuteadl. 1928, lk. 195.
- N. Veiderpass, Sadestamismeetodid. E. Rohuteadl. 1928, lk. 196.
- N. Veiderpass, Ebasündsatest arstimitesegudest. E. Rohuteadl. 1929, lk. 109.

IV. Avalikud teaduslikud ettekanded.

- E. Labi, Vesinikülihapend-lahused, nende valmistamine ja alalhoidmine. VII. E. Rohuteadlaste-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 50.
- E. Labi, Elavhõbesalvi valmistamisviisidest ja väärtusmääramisest. Akad. Rohutead. Seltsis 1926. E. Rohuteadl. 1926, lk. 100.
- H. Sogenbits, Kapillaaranalüüsist. Akad. Rohutead. Seltsis 1928. E. Rohuteadl. 1928, lk. 254.
- N. Veiderpass, Eesti põlevkivi (kukersiidi) õli kasutamisest. VII. E. Rohuteadl.-Päeval, 6. XII 1925. Pharmacia 1926, lk. 50.
- N. Veiderpass, Põlevkiviõli puuimbutusainena. Loodusuurijate seltsis 1926. E. Rohuteadl. 1927, lk. 17.
- N. Veiderpass, Ekstraktide valmistamise ajaloost. Akad. Rohutead. Seltsis 1926. E. Rohuteadl. 1926, lk. 100.
- N. Veiderpass, Farmatsöitilisest tööstusest Poolas. Akad. Rohutead. Seltsis. 15. X 1926. (Film „Klave“). E. Rohuteadl. 1926, lk. 82.
- N. Veiderpass, Aromaatsetest destillitud vetest. Akad. Rohutead. Seltsis 1928. E. Rohuteadl. 1928, lk. 254.
- N. Veiderpass, Ebasündsatest arstimitesegudest. Akad. Rohutead. Seltsis, 10. IV 1929, E. Rohuteadl. 1929. lk. 289.

V. Doktori väitekirjad.

- N. Veiderpass, Fenoolidest kukersiidi-õlis, eriti fraktsioonis 230—270° C. Kaitstud Tartu ülikoolis 12. V 1923. Pharmacia lisa 1924.
- E. Labi, Eesti marja- ja puuvilja-veinid. Kaitstud Tartu ülikoolis 21. V 1926. Pharmacia 1926. a. lisa.

VI. Magistritööd.

- Labi, Erni, Eesti kändtärpentiinöli. 28. XI 1923. Pharmacia 1924, lk. 217.
- Zion, Villem, Eesti mee keemiline uurimine. 5. VI 1924.
- Mägi, Jaak, Eesti puhastatud ja toore piirituse keemiline uurimine. 17. X 1924.
- Önmann, Mihkel, Eesti mesilasvaha keemiline uurimine. 17. X 1924.
- Rosenwald, Theodor, Emajuure-ekstrakti mõjuainete ärarippuvus valmistamisviisidest. 17. XII 1924. Pharmacia 1926, lk. 14.
- Arras, Paul, Formaldehüüdi kvantitatiivsetest määramismeetodidest formaliinis. 27. IV 1925.
- Rähesoo, Karl, Mõjuainete kõikumusest valmistamisviisi tagajärjel „Rhei“, „Frangulae“ ja „Rhamni Purshiana“ ekstraktides. 27. IV 1925.
- Pruel, Leonhard, Kopaibalsami keemilise väärtuse ja puhtuse määramisest. 18. V 1925.
- Puksov, Artur, Kampveri määramismeetoditest kampverõlis ja kampverpiirituses. 18. V 1925.
- Nap, Johannes, Meetodid piirituse määramiseks galeenilistes preparaates. 18. V 1925.
- Matsin, Rudolf, Kresoolpreparaatide, eriti kreoliini ja lüsooli, keemiline uurimine ja uurimiseks tarvitavate meetodite võrdlemine. 17. V 1926.
- Bergmann, Jüri, Eestis valmistavate ja müügil olevate männiekstraktide uurimine. 17. V 1926.
- Nornberg, Selma, Santoniini määramise meetoditest Flor. Cinae's ja santoniin-pastillides. 17. V 1926.
- Volmer, Charles, Eestis müügil oleva tee väärtusest. 25. V 1926.
- Kull, Eduard, Eestis valmistatavatest arstimisepidest. 6. XII 1926.
- Bekker, Elsa, Barbituurhappe preparaate derivaatidest. 2. V 1927.
- Vodja, Johannes, Uuemad bismuti orgaanilised preparaadid. 16. V 1927.
- Labi-Tamm, Elisabet, Sidematerjali valmistamisest, omadustest ja väärtusmääramisest. 30. V 1927.
- Sikk, Johann, Eesti puskariöli koosseisust. 30. V 1927.
- Jürisson, Karl, Peipsi tindikala rasva omadused. 7. X 1927.
- Vahtramäe, Hans, Arseenobensoolderivaatidest. 2. V 1928.
- Kinna, Leontiine, Succus Liquiritiae keemiline väärtuskatsumine. 2. V 1928.
- Sogenbits, Hugo, Kapillaaranalüüsist. 31. V 1928. E. Rohuteadl. 1928, lk. 146.
- Peterson, Eduard, Tungalteraekstrakti valmistamisest ja väärtusmääramisest. 31. V 1928.
- Paris, Hermann, Mõningate Pb-organosoolide stabiilsusest. 30. XII 1928.
- Vaher, Johannes, Farmaatsias tarvitavaist filtrimis- ja selgitamisprotsessidest. 22. III 1929.
- Männik, Aleksander, Joodrauasirupist. 13. V 1929.
- Sülk, Elfriede, Tinktuuride valmistamine matseratsiooni ja perkolatsiooni teel. 4. XI 1929.

VII. Auhinnatööd.

a) Farmatseutilise keemia-instituudi teemad:

- Kook, Oskar, Kiniini määramise meetodide võrdlev hindamine. I auhind. 1. XII 1923.
- Kook, Oskar, Eestis valmistatavate raudpreparaatide keemiline uurimine. I auhind. 1. XII 1924.
- Vodja, Johannes, Perupalsami väärtusmääramise meetodite võrdlev hindamine. I auhind. 1. XII 1926.
- Kirschfeld, Karl, Perupalsami väärtusmääramise meetodite võrdlev hindamine. III auhind. I. XII 1926.
- Tomingas, Alma, Joodtinktuuri valmistamisest ja selles joodi hulga määramisest. I auhind. 1. XII 1928.

b) T. Ü. Sisehaiguste-Polikliiniku teema:

- Siim, August, Atruga (*Fucus vesiculosus*) väetatud põldudel kasvanud tera-, juur- ja puuvilja joodisisaldus Filsandi saarel. I auhind. 1. XII 1929. E. Rohuteadl. 1930, lk. 57.

VIII. Õppereisud.

- H. Parts, 1925. a. Tšehho-Slovakkiasse (komandeerimine).
- N. Veiderpass, 1926. a. Poola-, Leedu- ja Lätimaale.

IX. Kongressidest osavõtmine.

- H. Parts, Esimesest Balti riikide rohuteadlaste kongressist 5.—7. juunil, Riias.

X. Läbikäimine välismaa teaduslike asutistega.

Instituudi direktor oli läbikäimises Läti, Leedu, Poola ja Tšehho-Slovakkia ülikoolide rohu-teaduse-osakondadega.

Pärsimägi, Manivald, Tartu turu kunstvõi, 15. XII 1925.

Birkenthal, Marie, Uurimus kakao üle, 5. III 1928.

Stokkeby, Arnold, Eesti õlleda keemiline uurimine, 31. V 1928.

Beckmann, Linda, Eestis müügiloleva lastejahu keemiline uurimine. 30. V 1927.

Ilma magistritöö esitamiseta sai magistridiplomi:

Kook, Oskar, kahe 1923. ja 1924. a. tehtud auhinnatöö eest, teaduskonna otsusel 18. V 1925.

Lõpuks pean oma kohuseks avaldada parimat tänu hra prof. J. S t a m m 'ile minule antud statistilise materjali kui ka loa eest tarvitada Farmakognoosia-instituudi arhiivi. Samuti tänan ka prl. kolleegi mag. A. T o o m i n g a s 't, kes hoolimata ajapuudusest, alati lahkesti abiks oli aktide uurimisel.

Seadsin endale ülesandeks koostada Farmaatsia-osakonnas 10-aasta jooksul tehtud töö üle lühikest, asjalikku, dokumentaalselt põhjendatud ülevaadet, sest kõiki, mis on teostatud selle aja vältel, pole siin võimalik kirjeldada.

Tarvitatud kirjandus:

1. Farmakognoosia-instituudi arhivaalid 1919—1930.
2. T. Ü. loengute ja praktiliste tööde kavad 1919—1930.
3. T. Ü. isilik koosseis 1921—1929.
4. E. V. Tartu Ülikool 1919—1929.
5. Г. В. Левицкий, Биографический словарь. Jurjevi Ülikooli väljaandel, Tartus 1902
6. Е. В. Пётуховъ, Имп. Юрьевский, бывший Дерптский университетъ, Tartus 1902.
7. Die Kaiserliche Universität Dorpat, Denkschrift zu ihrer 25. Feier des 12. Dezembers. Tartu 1827.
8. Pharmacia 1921—1930.
9. Eesti Rohuteadlane 1926—1930.

j

B
598

~~42906799~~
~~50-12-20~~